

آچار فلسفه

۱۰۰ راه هوشمندانه برای کمک به فهم و
به یاد سپردن مهم‌ترین نظریه‌ها

رابرت ارپ

و

مارتین کوهن

ترجمه‌ی

شهاب‌الدین عباسی

زمنتال ماریار

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۹	عصاره مطالب
۱۰	ساختار کتاب

فلسفه شرقی قدیم

۱۳	۱. یگانه‌انگاری آیین هندو
۱۵	۲. سَمساره
۱۸	۳. برهمن
۲۱	۴. دوگانه‌انگاری کیهانی
۲۴	۵. قاعده طلایی
۲۷	۶. بین و یانگ آیین دائو
۳۰	۷. آهیمسای آیین جین
۳۲	۸. دوکای آیین بودا
۳۴	۹. آنیکای آیین بودا
۳۷	۱۰. نیروانه آیین بودا

فلسفه غربی قدیم

۳۹	۱۱. آب، آب در همه جا
۴۲	۱۲. هرگز در یک رودخانه دو بار پا نمی‌گذاریم
۴۵	۱۳. پدیده عجیب حرکت ناممکن دونده
۴۸	۱۴. با حرکت انگشت، حرف زدن
۵۰	۱۵. تلاش برای خودکامگی
۵۳	۱۶. نفس سه جزئی آیسارای لوکانیایی
۵۶	۱۷. نادانی سقراطی
۵۸	۱۸. مثل
۶۰	۱۹. جمهوری
۶۳	۲۰. معرفت
۶۵	۲۱. «صورت - ماده» باوری ارسطو

۲۲. علل چهارگانه ارسطو
 ۲۳. سعادت ارسطو
 ۲۴. محرک نامتحرک ارسطو
 ۲۵. مکتب اپیکور و مکتب رواقی
 ۲۶. تثلیث
 ۲۷. مسیح‌شناسی آریوس
 ۲۸. سه اقلون افلوطنین
 ۲۹. درخت فروریوس

فلسفه قرون وسطا

۳۰. تصویر کامل؟
 ۳۱. ساتوری بیدارگر ذن بودیسم
 ۳۲. کامی آیین شیتو
 ۳۳. انسان معلق ابن سینا
 ۳۴. قدم عالم ابن رشد
 ۳۵. الهیات سلبی موسی بن میمون
 ۳۶. بزرگ‌ترین موجود قابل تصور
 ۳۷. علت نهایی هر چیز
 ۳۸. نظریه الهیاتی تحول جوهری
 ۳۹. علت بی علت
 ۴۰. اراده‌باوری جان دانس اسکوتس
 ۴۱. نام‌گرایی ویلیام اوکام
 ۴۲. «تیغ» ویلیام اوکام

فلسفه رنسانس

۴۳. فیض قدیسه ترسای آویلیایی
 ۴۴. شهریار ماکیاولی
 ۴۵. هدیه فرانسیس بیکن به علم
 ۴۶. لویاتان هابز
 ۴۷. شرط‌بندی پاسکال
 ۴۸. حکمت اشراقی ملاصدرا

فلسفه اوایل دوره مدرن

۴۹. روح شرور رنه دکارت
 ۵۰. کوگیتوی رنه دکارت
 ۵۱. دوگانه‌انگاری جوهری رنه دکارت
 ۵۲. کثرت‌باوری گوترفیت ویلهلم فون لایبنیتس
 ۵۳. یگانه‌انگاری باروخ اسپینوزا
 ۵۴. لوح نانوشتۀ جان لاک
 ۵۵. «وجود داشتن، مُدرک شدن است» جورج بارکلی
 ۵۶. نه همه قوها سفیدند
 ۵۷. سازگار‌انگاری دیوید هیوم
 ۵۸. یگانه‌انگاری متافیزیکی بارون دولباخ
 ۵۹. ایده‌آلیسم استعلایی ایمانوئل کانت
 ۶۰. نظریه اخلاقی ایمانوئل کانت
 ۶۱. تمثیل ساعت‌ساز ویلیام پیلی
 ۶۲. دست مخفی آدام اسمیت
 ۶۳. فرایند تز-آنتی تز- سنتز یوهان گوته‌لیب فیخته
 ۶۴. روح مطلق گئورگ ویلهلم فریدریش هگل
 ۶۵. بدبینی آرتور شوپنهاور
 ۶۶. احقاق حقوق زنان مری وولستونکرافت
 ۶۷. یوزیتیویسم اگوست کنت

فلسفه اواخر دوره مدرن

۶۸. خیر برای اکثریت
 ۶۹. بیانیه کمونیست کارل مارکس
 ۷۰. مدرسه کیوتو و عدم
 ۷۱. جهش ایمان سورن کرکگور
 ۷۲. ابرانسان فریدریش نیچه
 ۷۳. به چه ارجاع می‌دهی؟
 ۷۴. چه کسی سر آرایشگر شهر را اصلاح می‌کند؟
 ۷۵. پراگماتیسم ویلیام جیمز

- ۱۴۴
 ۱۴۶
 ۱۴۹
 ۱۵۲
 ۱۵۵
 ۱۵۸
 ۱۶۱
 ۱۶۴
 ۱۶۷
 ۱۷۰
 ۱۷۳
 ۱۷۶
 ۱۷۹
 ۱۸۲
 ۱۸۵
 ۱۸۸
 ۱۹۱
 ۱۹۴
 ۱۹۷

- ۶۸
 ۷۱
 ۷۴
 ۷۷
 ۸۰
 ۸۳
 ۸۶
 ۸۹
 ۹۲
 ۹۵
 ۹۸
 ۱۰۱
 ۱۰۴
 ۱۰۷
 ۱۱۰
 ۱۱۳
 ۱۱۵
 ۱۱۸
 ۱۲۰
 ۱۲۲
 ۱۲۵

- ۱۲۷
 ۱۲۹
 ۱۳۲
 ۱۳۵
 ۱۳۸
 ۱۴۱

۲۲۴	۷۶. پدیدارشناسی ادmond هوسرل
۲۲۷	۷۷. مُدرک، ادراک، مُدرک
۲۳۰	۷۸. پوزیتیویسم منطقی موریتس اشلیک
۲۳۳	۷۹. وجود و زمان مارتین هایدگر
۲۳۶	۸۰. هیچ‌انگاری وجودی
۲۳۹	۸۱. اصالت وجودی
۲۴۱	۸۲. ابطال‌پذیری کارل پوپر
۲۴۴	۸۳. جابه‌جایی پارادایم‌ها
۲۴۷	۸۴. فلسفه فمینیست
۲۵۰	۸۵. یُست مدرنیسم ژان فرانسوا لیوتار
۲۵۳	۸۶. ساخت‌گشایی ژاک دریدا
۲۵۶	۸۷. اعتقادات پایه‌الوین پلنتینگا
۲۵۹	۸۸. وضعیت اولیه‌جان رالز
۲۶۲	۸۹. عقل ارتباطی یورگن هابرماس
۲۶۵	۹۰. مسئله‌گاتیه ادوارد گاتیه
۲۶۷	۹۱. ساعت‌ساز نابینای ریچارد داکینز
۲۶۹	۹۲. جنس دوم سیمون دو بووار
۲۷۲	۹۳. ابتدال شر هانا آرنست
۲۷۵	۹۴. مسئله ماشین برقی فیلیپا فوت
۲۷۸	۹۵. نوازنده و یولن جودیت جارویس تامسون
۲۸۱	۹۶. گسترش دایره پیتر سینگر
۲۸۴	۹۷. برهان اتاق چینی جان سرل
۲۸۷	۹۸. زامبی‌های فلسفی دیوید چامرز
۲۹۰	۹۹. دستگاه لذت رابرت نازیک
۲۹۲	۱۰۰. دوراهه دشوار زندانی

یگانه انگاری آیین هندو

خدا در همه چیز

مجسمه‌هایی برنزی از اواخر قرون ۱۲ و ۱۳ میلادی از هند، که نمایانگر کریشنای آیین هندو، و همسرانش روکمینی و ساتیابهاما، و مرکب او گارودا هستند.

✱ / **نگاه هلیکوپتری:** آیین هندو حدود ۳۵۰۰ سال قبل، اطراف درهٔ سیند، در پاکستان امروز پدید آمد. برخلاف بیشتر دین‌های دیگر، آیین هندو هیچ بنیانگذار قطعی و هیچ اصل عقیدتی واحد ندارد. این آیین چند اعتقاد محوری مشترک دارد، که یکی از آنها وجود یک خدای همه‌جا حاضر و متعالی است که هم حال یا درون‌بود است (یعنی در سراسر عالم حضور دارد) و هم متعالی است (یعنی جدای از عالم مادی وجود دارد). اوصاف و شکل‌های این خدا را کثرتی از خدایان بازنمایی می‌کنند: از جمله، برهمن، خالق؛ ویشنو، حافظ؛ شیوا، ویرانگر؛ و بسیاری خدایان دیگر، که همه از چنین وجودی سرچشمه گرفته‌اند. این شاید

اولین پارادوکس یا متناقض‌نمای هندوئیسم باشد، چون مطمئن نیستیم که آیا این خدا «یکتا در قدرت» است یا «متعدد در کثرت»؛ آیا یکسره بی‌شبهت با عالم است، یا با عالم عجین است. کلمه‌های یونانی $\mu\acute{o}\nu\omicron\varsigma$ (مونوس)، $\pi\acute{\alpha}\varsigma$ (پان)، و $\theta\epsilon\acute{o}\varsigma$ (تئوس) به ترتیب به معنی «واحد»، «همه»، و «خدا» هستند. پس مونوتئیسم یعنی اعتقاد به یک خدای واحد که کاملاً جدای از عالم است. در حالی که پانتئیسم اعتقاد به این است که خدا با عالم یکی است، یا عالم جلوه خداست. در یکی از متون مقدس محوری هندو، به‌گود گیتا، یک آواتار (یا تجسد) خدای همه‌جا حاضر و متعالی، به نام کریشنا، می‌گوید: «او که در من همه چیز را می‌بیند، و همه چیز را در من، هرگز از من دور نیست. و من هرگز از او دور نیستم.» این قطعه، و قطعه‌های مشابه آن، محققان را به این نظر سوق داده که آیین هندو را با پانتئیسم مرتبط بدانند.

۲/ میان‌بر: در به‌گود گیتا، کریشنا همچنین می‌گوید: «من به وجه ناآشکارم، در همه این جهان سریان دارم؛ همه موجودات در من هستند، اما من در آن‌ها جای نگرفته‌ام.» این قطعه از آن چیزی حکایت می‌کند که ما آن را پانتئیسم (pantheism) می‌خوانیم، که به معنی «خدا در همه چیز» است. پانتئیسم خدا را با عالم خیلی یکی جلوه می‌دهد. این نظر دور از فهم همگانی به نظر می‌رسد که مثلاً بگوییم خدا با کارها و آثار مربوط به طاعون سیاه اروپا یا دسیسه‌ها و وحشت‌های کشتارهای سازمان‌یافته در جنگ جهانی دوم هم‌ردیف است. مونوتئیسم هم کلاً شکاف عظیمی میان خدا و عالم قائل می‌شود، و وجود متعالی را چنان نشان می‌دهد که انگار از بیخ و بن جدا از جهان است. به این ترتیب، پانتئیسم حد وسطی در نگرش به خدا ارائه می‌دهد. نگرشی که در آن، خدا در عالم هست ولی از عالم نیست.

۳/ اشاره: مونوتئیسم خدا را خیلی از عالم دور می‌کند، در حالی که پانتئیسم خدا را با عالم یکی می‌کند. دلیل آورده‌اند که آیین هندو، با پانتئیسم مبنای میانه‌ای ارائه کرد، که بر طبق آن، خدا در عالم است ولی از عالم نیست.

نیز ← ۲. سمساره ۳. برهن

۲

سَمساره

بارها و بارها

مجسمه‌ای برنزی از یک کشمیری در حال مراقبه، و تصویری از چرخه زندگی.

۱/ نگاه هلیکوپتری: ما گاهی فرصت دومی می‌خواهیم که کاری انجام دهیم و این فرصت را می‌یابیم و می‌خمان را می‌کوئیم. بعضی وقت‌ها هم

